

Interview met psychiater Daniëlle Cath

Tekst: Kitty Munnichs

'Je kunt er donder op zeggen dat, zonder begeleiding, Ed's huis binnenkort weer propvol staat'

In de eerste scene uit Verstoep wordt het al duidelijk: Eduard (Ed) is een zogenaamde 'hoarder', iemand met verzamelwang. Maar wat ligt er nou ten grondslag bij iemand die zijn huis vol verzamelt? 2Doc spreekt hierover met psychiater en hoogleraar Daniëlle Cath, gespecialiseerd in hoarding en dwangstoornissen.

In uw werk krijgt u te maken met 'hoarders', mensen met verzamelwang. Denkt u dat Eduard daar ook last van heeft?

'Er zijn drie componenten die wijzen op hoarding: het te veel binnenhalen van spullen, ongeacht of iemand het nodig heeft of er ruimte voor heeft; het niet kunnen weggooien; het niet meer kunnen ordenen van spullen. En ja, Ed heeft ongetwijfeld verzamelwang. Hij heeft er ook de typische leeftijd voor, vaak zijn het veertigplussers.'

Waarom verzamelen hoarders?

'Vaak zie je dat hoarders om allerlei redenen spullen inslaan: omdat het nog óóit eens van pas zou kunnen komen; omdat ze het zelig vinden als een product ergens achterblijft, ze denken dan "bij mij krijgt het wel een bestemming".'

Waar komt die neiging dan vandaan?

'Vaak zijn mensen met verzamelwang altijd al bezig geweest met het verzamelen van spullen. Maar in de beginfase van hun leven hebben ze vaak genoeg mensen om zich heen die ervoor zorgen dat het nog binnen de lijntjes blijft. Wanneer een gezin bijvoorbeeld wegvalt, of iemand wordt ontslagen, eigenlijk als iemand geïsoleerd raakt, dan loopt het snel uit de hand en raakt de situatie ontremd.'

En vervolgens raakt het huis voller en voller en zijn ze steeds minder geneigd mensen bij hen thuis uit te nodigen. Het isolement neemt toe en als iemand dan óók nog ouder wordt en de cognitieve controle afneemt, wordt het nog erger. Wat Ed heeft, hebben we allemaal een beetje, maar bij hem gaat het over een grens heen.'

Ed verzamelt heel veel kunstvoorwerpen en spullen over de oorlog. Vera denkt dat Ed's verzameldwang te maken heeft met het feit dat zijn vader in het verzet zat. Hoe denkt u over dit verband?

'Vera trekt in de film een verband met de afwezigheid van Ed's vader. Hoewel ik dat verhaal erg mooi en poëtisch vind, verklaart het niet waarom Ed verzandt in zijn verzameldwang.'

Hoe kon het dan zo escaleren?

'Aanleg speelt vaak een grote rol. Ed lijkt me een man - en daar kreeg je al een glimp van mee - die nooit echt heeft gefunctioneerd in de samenleving. Hij is een eigenzinnige man die niet geneigd is om zich aan te passen. Ook bij Ed speelt aanleg een grote rol vermoed ik. Het is speculatie maar het zou mij niets verbazen als zijn vader ook zo eigenzinnig en eigengereid was. Daarbij is zijn leeftijd ook van belang. Als mensen ouder worden gaat de rem er meer vanaf, ze raken sneller geëmotioneerd en hebben minder controle over hun handelen. Dat zie je bij Ed ook.'

Ed krijgt in de film hulp bij het opruimen, denkt u dat dat voldoende is?

'Het is erg speciaal dat hij zich vrij makkelijk laat helpen met het opruimen – hoewel we dat natuurlijk niet zeker weten, misschien zijn de scènes dat hij heel kwaad wordt er wel uitgeknipt. Maar nee, met alleen opruimhulp ben je er nog niet. Je kunt er donder op zeggen dat hij zonder begeleiding meteen weer begint met binnenhalen van spullen.'

Er bestaat een heel circuit van mensen die precies weten waar de markten en kringloopwinkels zijn, mensen die iedere dag aan het rondscharrelen zijn. Het is bijna als een verslaving, er

móét worden aangeschaft. Ed gaf dat zelf ook toe, hij zei: "als je zoiets ziet, hoe kún je dat dan laten liggen?" Zulke uitspraken beloven niet veel goeds. Als je daar niets aan doet staat zijn huis binnen zo weer prop vol.'

Hoe zou u deze situatie aanpakken?

'Het is moeilijk en ook erg arbeidsintensief om iemand met verzameldwang te behandelen, maar begeleiding zou voor Ed zeker goed zijn. Ik zou graag willen weten hoe zijn jeugd is geweest. Ik denk niet dat hij een onverwerkt trauma heeft rondom zijn vader, maar ik ben wel benieuwd hoe zijn leven zo sterk in het teken is komen te staan van de oorlog.'

Hij is al zo oud (bijna 80), moet je dan nog wel gaan rotzooien in het hoofd van zo'n man?

'Nou, ik denk dat ook de oudere medemens echt nog wel profijt kan hebben van psychotherapie. Maar ik zou dan niet focussen op het verwerken van jeugdzaken, maar wel wil ik weten waarom hij geworden is wie hij nu is. Waarom is het zo uit de hand gelopen? En door te vragen naar thema's die belangrijk voor hem zijn, zoals de oorlog en het verzet, hoop je hem dan zo ver te krijgen dat hij afspraken met je wil gaan maken.'

Wat voor afspraken?

'In gezamenlijkheid moet je regels gaan maken over het binnenhalen van spullen. Een afspraak met hem zou kunnen zijn: "haal niet meer binnen dan dat nodig is". Dan ga je in gesprek. Hoeveel boeken heeft u nog nodig voor uw collectie? Hij zegt dan waarschijnlijk "nog heel veel". Dan pak je het anders aan: Hoeveel boeken heeft u al gelezen? Zo ga je net zo lang op zoek naar de juiste ingang of formulering, totdat er iets aanslaat.'

Er zijn best veel series en documentaires over 'extreme verzamelaars', waarom denk je dat we dit zo'n fascinerend fenomeen vinden?

'Ik denk dat dat komt door de tegenstelling waarin hoarders leven: ze zijn vaak erg belezen, geïnteresseerd en op een

bepaalde manier hele leuke mensen. Terwijl ze tegelijkertijd leven in een compleet onleefbare situatie. Dat de woning van Ed helemaal bezaaid is met spullen, dat hij niet kan slapen of koken, dat springt ons in het oog. En tegelijkertijd zien we dat hij goed kan praten, dat hij belezen is en vriendelijk overkomt. Door die tegenstelling denken mensen "hè, hoe zit dit?!"